

دارد. برخی از تجهیزات فعلی دانشگاه‌ها دیگر ممکن است نیازهای امروز جامعه را برآورده نکنند. در واقع دانشگاه‌های ما تجهیزاتی به روز را ندارند و ضروری است این تجهیزات خریداری شوند، لذا بخشی از مشکل ما در بخش تجهیزات است.

بحث دیگر: ارتباطات بین‌المللی ما است. به دلیل محدودیت منابع مالی دانشگاه‌ها و فشارهای اقتصادی موجود در کشور، امکان برقراری ارتباطات بین‌المللی استادان و دانشجویان دکتری با محققان خارجی، حضور محققان در کنفرانس‌های بین‌المللی یا بالعکس حضور محققان خارجی در ایران، کم و محدود شده است. این اتفاق، تعاملات بین‌المللی و آورده‌هایی علمی و فناوری که کشور می‌توانست از این طریق از سایر کشورها به دست بیاورد را شدیداً کاهش داده است. حتماً باید به این بحث بپردازیم.

همچنین به دلیل سال‌ها تحریم اقتصادی و سیاست‌های خصمانه کشورهای غربی، تورم در کشور بالا رفته و همین باعث شده که دریافتی مالی نخبگان و استادان به اندازه کفایت زندگی نباشد. از سویی برخی کشورهای منطقه و غربی نیروی انسانی توانمند و به اندازه کافی ندارند، منتها منابع مالی زیادی دارند و با ایجاد انگیزه‌های مالی و درخور توجه، بخشی از نخبگان و اساتید جوان و حتی گاهی پیشکسوت ما را جذب می‌کنند. باید ابزارهای حمایتی و انگیزشی اعم از مالی و معنوی داشته باشیم تا بحث نگهداشت نخبگان و اساتید را پیش ببریم و آنها را در کشور نگه داریم. باید به این بخش‌ها مقداری توجه بیشتری کرده و کار کنیم.

همه این موارد در دستور کار شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار دارد. اکنون بسته‌های سیاستی از الزامات ارتقای آموزش عالی در دست داریم که در آن بحث معیشت و مسکن اعضای هیات‌علمی، نگهداشت نخبگان، تأمین تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی، توسعه فرصت‌های مطالعاتی و ارتباطات علمی و ایجاد دسترسی بیشتر به سامانه‌های علمی و بین‌المللی، در دستور کار شورای عالی قرار گرفته است. حدود ۱۰ سیاست در این بخش تدوین کرده‌ایم و امیدوار هستیم اکثر این مواد را در جلسه تصویب کنیم تا تحولی در نظام آموزش عالی کشور ایجاد کند.

رئیس‌جمهور و بقیه اعضای شورا کاملاً از موضوع حمایت می‌کنند. در تمام جلسات می‌بینم رئیس‌جمهور تأکید دارد تمام سیاست‌هایی که بتواند به حمایت از دانشگاهیان، آموزش عالی و نخبگان منجر شود را مدنظر قرار دهید. فکر می‌کنم اگر بتوانیم این چالش‌ها را حل کنیم، می‌توانیم توسعه علمی و فناوری را در حوزه‌های مختلف شتاب بیشتری دهیم. نه فقط در چندین حوزه، بلکه در حوزه‌های بیشتری از علم و فناوری در کشور سرآمد باشیم.

۴ مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی برای همه دستگاه‌های اجرایی لازم الاجراست

یکی از مسائلی که برخی اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی مطرح می‌کنند، بحث نبود ضمانت اجرایی برای مصوبات است. اعضا معتقدند از آنجایی که مصوبات شورا ضمانت اجرایی ندارد، شاید دستگاه‌ها آن‌طور که باید و شاید به حیطة اجرا ورود نمی‌کنند. در این خصوص توضیح دهید.

نمی‌دانم چه کسی این مطلب را عنوان کرده، اما صراحت دارد که مصوبات شورای عالی برای همه دستگاه‌های اجرایی لازم الاجراست و همه دستگاه‌ها نیز مصوبات را اجرا می‌کنند. مصوبات شورا حکم قانون را دارند. حتی در پیوست احکام دور جدید اعضای شورای عالی، مقام معظم رهبری مجدداً به جایگاه و وظیفه قانونگذاری شورا در حوزه‌های فرهنگی، علمی، اجتماعی و زنان و خانواده تأکید فرمودند.

۵ بحث نبود ضمانت اجراست، نه اینکه مصوبات جنبه اجرایی ندارند.

چرا ضمانت اجرایی ندارد؟ هرکجا مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی اجرا نشود، اگر موارد را به سازمان بازرسی کل کشور و قوه قضائیه اعلام کنیم، حتماً موضوع را پیگیری می‌کنند و برخوردهای قانونی را خواهند داشت. گاهی دستگاهی در اجرای مصوبه‌ای کوتاهی کرده اما وقتی از آنها پیگیری کرده‌ایم، عموماً بلافاصله جنبه اجرایی پیدا کرده است. در طول سه‌ساله که مستقیماً در دبیرخانه شورای عالی در بخش‌های مختلف حضور دارم، حداقل من تاکنون موردی ندیده‌ام که دستگاهی بگوید مصوبه شورا را اجرا نمی‌کند.

یا مصوبات، اختلافاتی داشته باشیم اما تعامل کاملاً خوبی داریم. تمام مصوبات ما در این دستگاه‌ها اجرا می‌شوند.

نکته بعدی: مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی لازم‌الاجراست. همه دستگاه‌ها به‌عنوان یک قانون و تکلیف به مصوبات شورا نگاه و آنها را اجرا می‌کنند. ممکن است پیش از تصویب، دیدگاه‌های مختلف یا مخالف داشته باشند. لذا با آنها جلسات کارشناسی می‌گذاریم و مسائل خود را حل می‌کنیم و به جمع‌بندی می‌رسیم تا بتوانیم نظر دستگاه‌های مرتبط را تأمین کنیم. تمام سیاست‌هایی که مصوب می‌کنیم بدون نظر دستگاه‌ها نخواهد بود. دستگاه‌ها را به‌عنوان ذی‌نفعان درگیر می‌کنیم. آنها نیز می‌آیند و مشارکت می‌کنند، به همین دلیل در جلسات کمیسیون‌ها، در جلسات ستاد نقشه و شورای معین حضور می‌یابند. وقتی کار به نتیجه نهایی می‌رسد، مصوبه به صحن علنی می‌رود.

تعامل ما با همه دستگاه‌ها به‌ویژه چهار مجموعه‌ای که نام بردم بسیار عالی است. هرچند امکان دارد در بعضی از موارد و مصوبات، نظراتی داشته باشند که می‌نشینیم و صحبت می‌کنیم، حتی اگر ضرورتی داشته باشد اصلاح می‌کنیم. بارها پیش آمده اگر دستگاهی در خصوص مصوبه‌ای، نظر داده و ستاد مربوطه از جنبه کارشناسی مجاب شده باشد، اصلاح کرده‌ایم.

۶ باید به صورت جدی درصد توانمندی فارغ‌التحصیلان برای ورود به محیط واقعی کسب و کار باشیم

حوزه کاری شما ارتباط بسیار مستقیمی با نظام آموزش عالی، استادان و دانشگاه‌ها دارد. اگر خواهیم آسیب‌شناسی کنیم، وضعیت نظام آموزش عالی را در حال حاضر چگونه ارزیابی می‌کنید؟ مهم‌ترین آسیب‌ها چه هستند؟ مصوباتی مانند نگهداشت نخبگان چقدر زمان لازم دارند تا اثرگذاری داشته باشند؟

آموزش عالی کشور ما واقعا نقاط قوت بسیار زیادی دارد. امروز در حوزه علم و فناوری با بعضی از بخش‌ها مثل تولیدات و محصولات علمی جایگاه اول منطقه‌ای را داریم؛ کار راحتی نبوده و نشان می‌دهد آموزش عالی ما خیلی درست عمل کرده و توانسته چنین جایگاهی را کسب کند. همچنین ما سال‌ها جایگاه نخست رشد علمی را در جهان داشتیم؛ اینها توفیقات خیلی ارزشمندی است که آموزش عالی به دست آورده است.

امروز در صنایع دفاعی، حوزه فضایی، صنایع هسته‌ای، تجهیزات پزشکی، برخی داروهای دانش‌بنیان، محصولات نانو و بیو و برخی دیگر از حوزه‌ها جزء مهدود کشورهایی هستیم که به این علوم و تکنولوژی دسترسی داریم؛ اینها از بدنه آموزش عالی کشور خارج شده و به این مراحل رسیده است. خودبه‌خود اتفاق نیفتاده و دانشگاهیان و تحصیل‌کرده‌های دانشگاهی چنین اتفاقی را رقم زده‌اند. محققان بزرگ حوزه علم در دانشگاه‌های دولتی، دانشگاه‌های نظامی و در مراکز تحقیقاتی ما پرورش پیدا کرده‌اند و به این نقطه رسیده‌اند که می‌توانند فضاپیما و ماهواره داشته باشند. همچنین می‌توانند در حوزه‌های دفاعی-امنیتی و هسته‌ای به تکنولوژی‌های بسیار بالا دست بیاوند. در بحث نانو، بیو، سیستم‌های فازی و کاربردهایش می‌توانند تا این اندازه در دنیا حرف‌های جدی داشته باشند.

اکنون شرکت‌های دانش‌بنیان، پارک‌های علم و فناوری در بخش نوآوری، رشد‌های خیلی خوبی داشته‌اند. این کارها بسیار ارزشمند است که همگی خروجی آموزش عالی کشور ما محسوب می‌شود؛ پس به جرات می‌توانیم بگوییم آموزش عالی کشورمان در طول سال‌ها نمره قبولی بالایی می‌گیرد. البته و قطعاً کمبودها و چالش‌هایی نیز داریم که مسأله‌ای جدی است. آنچه شاید در آموزش عالی به‌عنوان یک چالش مطرح می‌شود، بحث توانمندی فارغ‌التحصیلان نظام‌های آموزش عالی ما برای ورود به محیط واقعی کسب و کار است که باید به‌طور جدی به آن بپردازیم. گاهی اوقات فارغ‌التحصیلان ما از دانشگاه‌های بسیار معتبر این کشور، دانش علمی خوبی دارند ولی لزوماً آماده ورود به محیط کسب و کار و شغل نیستند. باید پیش‌بینی‌های لازم را انجام دهیم تا نظام مهارتی در کنار نظام علمی شکل بگیرد.

دوم اینکه تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی ما عمری نسبتاً طولانی دارند. باید طوری برنامه‌ریزی کنیم که هم از نظر منابع مالی و هم از لحاظ دسترسی و خرید تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی خود را به‌روز و متناسب با تکنولوژی‌های روز پیش ببریم. علم پیشرفت خیلی سریعی در این دوران